PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK ETİK İLKELERİ

BİRİNCİ BÖLÜM
Tanımlar, Amaç ve Kapsam

1. Kısa İsim
"Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi (ARUCAD) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Etik İlkeleri".

2. Tanımlar
Bu İlkelerde geçen;

a) Üniversite: Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesini (ARUCAD),
b) PDRM: Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezini (PDRM),
c) Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmeti: Bireyin psikolojik, duygusal, sosyal ve akademik uyum süreçlerini desteklemeye yönelik danışmanlık hizmetlerini,
d) Danışan: PDRM tarafından sunulan psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden yararlanan öğrenci veya akademik/idari personeli,
e) Uzman Personel: PDRM bünyesinde psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini sunan, ilgili eğitim ve mesleki yeterliliklere sahip uzman personeli,
f) Bilgilendirilmiş Onam: Danışanın psikolojik danışmanlık hizmetinin niteliği, süreç işleyişi, gizlilik ilkesi ve gizliliğin sınırları ile danışan hakları hakkında bilgilendirilmesinin ardından danışmanlık hizmetine gönüllü olarak katılmayı kabul etmesini,
g) Kriz ve Acil Durum: Danışanın kendisine veya başka bir kişiye ciddi zarar verme riski, yoğun psikolojik kriz veya benzeri nedenlerle öncelikli değerlendirme ve müdahale gerektiren durumları,

ifade eder.

3. Amaç
Bu İlkerin amacı; Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi tarafından yürütülen psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde esas alınan etik ilkeleri ve profesyonel standartları belirlemek; danışanların haklarına, mahremiyetine, bireysel sınırlarına ve karar verme özgürlüğüne saygı gösterilen, güvenli ve profesyonel bir hizmet ortamının oluşturulmasına ilişkin esasları düzenlemektir.

4. Kapsam
Bu İlkeler; Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Merkezi (PDRM) tarafından öğrencilere ve Üniversitenin akademik ve idari personeline sunulan psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerini, grup çalışmaları ve psikoeğitim faaliyetlerini, kriz ve acil durum süreçlerini, yönlendirme süreçlerini, çevrimiçi danışmanlık hizmetlerini ve bu hizmetler kapsamında yürütülen kayıt, veri güvenliği ve diğer mesleki uygulamaları kapsar.

İKİNCİ BÖLÜM
Temel Etik İlkeler ve Uygulanmasına İlişkin Esaslar

5. Eşitlik, Kapsayıcılık ve Bireysel Farklılıklara Saygı İlkesi

(1) PDRM tarafından yürütülen psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde danışanın insan onuruna, temel haklarına, özgürlüklerine, özel yaşamına ve bireysel farklılıklarına saygı gösterilir.

(2) Danışanlara; dili, dini veya inancı, cinsiyeti, kültürü, engellilik durumu veya diğer kişisel özellikleri nedeniyle ayrımcılık yapılmaz.

(3) Danışanın kişisel, kültürel ve sosyal özellikleri ile bireysel farklılıkları, sunulan hizmetin planlanması ve yürütülmesinde dikkate alınır.

(4) Tüm danışanlara saygılı, kapsayıcı, eşit ve profesyonel yaklaşım esastır.

(5) Uzman personel, danışanın temel hak ve özgürlüklerine zarar verebilecek veya ayrımcılığa yol açabilecek tutum ve uygulamalardan kaçınır.

6. Yararlı Olma ve Zarar Vermeme İlkesi

(1) Psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri, danışanın yararı, psikolojik iyi oluşu ve güvenliği gözetilerek yürütülür.

(2) Uzman personel, danışana zarar verme riski oluşturabilecek uygulamalardan kaçınır ve mesleki değerlendirmelerinde danışanın güvenliğini gözetir.

(3) Sunulan hizmetin danışanın ihtiyaçları açısından uygun olmadığı veya zarar verme riski taşıdığı değerlendirildiğinde, hizmetin sürdürülmesi yeniden değerlendirilir ve gerekli görülen durumlarda uygun yönlendirme yapılır.

7. Gönüllülük ve Özerklik İlkesi

(1) PDRM hizmetlerinden yararlanma, danışanın kendi isteğine ve gönüllülüğüne dayanır.

(2) Danışanın psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetinden yararlanıp yararlanmama, görüşmelere katılma ve süreci sonlandırma konusundaki kararlarına saygı gösterilir.

(3) Danışanın görüşmelere katılmama veya hizmete devam etmeme kararı nedeniyle hizmetten yararlanmaya yönelik baskı veya ısrar yapılmaz.

8. Bilgilendirilmiş Onam İlkesi

(1) Psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmeti başlamadan önce, danışana sunulacak olan hizmetin niteliği, amacı, koşulları, sürecin genel işleyişi ve gizliliğin sınırları hakkında danışanın anlayabileceği şekilde gerekli bilgi verilir.

(2) Bireysel psikolojik danışmanlık hizmetinin başlaması, danışanın sunulan hizmet hakkında bilgilendirilmesi ve bilgilendirilmiş onam formunu imzalaması esasına dayanır.

(3) Danışan, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetine ilişkin soru sorma ve ihtiyaç duyduğu bilgileri alma hakkına sahiptir.

9. Gizlilik ve Mahremiyet İlkesi

(1) Danışanın PDRM'ye başvurusu, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri kapsamında paylaştığı bilgiler ve danışanla ilgili oluşturulan kayıtlar gizlilik ve mahremiyet ilkeleri kapsamında korunur.

(2) Danışana ilişkin bilgiler, danışanın açık onamı olmaksızın üçüncü kişilerle paylaşılmaz.

(3) Gizlilik ilkesi, gizliliğin sınırları ve istisnai durumlar hizmetin başlangıcında danışana açıklanır.

(4) Danışanın kendisine veya başka bir kişiye ciddi zarar verme riski bulunduğu ve güvenliğin sağlanması amacıyla gizliliğin sınırlandırılmasının gerekli olduğu durumlarda, gerekli bilgiler açık onam aranmaksızın yetkili kişi veya kurumlarla paylaşılabilir.
(5) Gizliliğin sınırlandırılmasının gerekli olduğu durumlarda yalnızca gerekli ve ilgili bilgiler paylaşılır.
(6) Gizlilik yükümlülüğü, psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetinin sona ermesinden sonra da devam eder.

10. Hizmetlere Erişim ve Önceliklendirme İlkesi

(1) PDRM hizmetlerine erişimde danışanlar arasında ayrımcılığa neden olabilecek uygulamalardan kaçınılır.
(2) Hizmetlerin planlanması ve sunulmasında danışanın bireysel ihtiyaçları, başvurusunun niteliği ve mevcut koşullar dikkate alınır.
(3) Başvuruların değerlendirilmesi ve görüşme planlamasında danışanın ihtiyaç ve risk düzeyi ile başvurusunun aciliyet durumu gözetilir.
(4) Acil veya öncelikli değerlendirme gerektiren durumlarda, PDRM tarafından belirlenen değerlendirme ölçütleri doğrultusunda önceliklendirme yapılır.
(5) PDRM'nin hizmet kapasitesi ve mevcut kaynakları doğrultusunda hizmetlerin planlanmasında açık, adil ve mesleki ölçütler esas alınır.

11. Mesleki Yetkinlik ve Sorumluluk İlkesi

(1) Uzman personel, sahip olduğu eğitim, bilgi, deneyim ve mesleki birikimi, PDRM tarafından sunulan psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin kapsamını gözeterek kullanır.
(2) Uzman personel, kendi mesleki rolü, eğitim ve yetkinlikleri ile sunduğu hizmetin niteliği ve kapsamı hakkında danışanı yanıltacak bilgi veya açıklamalarda bulunmaz.
(3) Uzman personel, danışanla olan mesleki ilişkisini profesyonel sınırlar içerisinde sürdürür ve kendi rol ve sorumluluklarının sınırlarını gözetir.
(4) Uzman personel, danışanla olan profesyonel ilişkisini kişisel, ticari veya sosyal amaçlarla kullanmaz; profesyonel sınırları zedeleyebilecek ilişkilerden kaçınır.
(5) Uzmanın güvenliğine yönelik tehdit, baskı veya ciddi sınır ihlali oluşması halinde uzman personel, mesleki sorumlulukları ve güvenliği doğrultusunda danışmanlık sürecini sonlandırabilir veya uygun yönlendirme yapabilir.
(6) Danışanın ihtiyaçlarının PDRM tarafından sunulan hizmetlerin kapsamı veya uzman personelin yetkinlik alanı dışında kaldığı durumlarda, danışanın ihtiyacına uygun uzman, sağlık kuruluşu veya ilgili destek birimine yönlendirme yapılır.
(7) Uzman personel, gerekli gördüğü durumlarda danışanın ihtiyaçlarının değerlendirilmesi, etik bir durumun ele alınması veya hizmetin kapsamına ilişkin tereddütlerin giderilmesi amacıyla uygun uzmanlardan mesleki görüş alabilir. Bu süreçte danışanın kimliğinin ve gizli bilgilerinin korunmasına özen gösterilir.
(8) Uzman personel, mesleki bilgi ve becerilerini güncel tutmak ve geliştirmek amacıyla gerekli eğitim ve mesleki gelişim faaliyetlerine katılır.

12. Kayıt ve Veri Güvenliği İlkesi

(1) Danışanlara ilişkin kayıtlar ve kişisel veriler, PDRM hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla güvenli şekilde muhafaza edilir.
(2) Danışan kayıtlarına yalnızca görevi ve yetkisi kapsamında erişmesi gereken personel erişebilir.
(3) PDRM tarafından hazırlanan rapor, istatistik ve değerlendirmelerde danışanların kimlik bilgilerinin korunması amacıyla danışan isimleri yerine kodlama sistemi kullanılır.

(4) Danışan kayıtlarının saklanması, kullanılması, aktarılması ve imha edilmesi süreçlerinde gizlilik ve veri güvenliği gözetilir.

(5) Danışanlara ilişkin bilgi ve kayıtların saklanması, kullanılması ve erişim süreçleri PDRM Daire Başkanlığının sorumluluğunda yürütülür.

13. Grup Çalışmalarında Etik İlkeler

(1) Grup çalışmalarına katılım gönüllülük esasına dayanır ve katılımcılara çalışmanın amacı, kapsamı ve genel işleyişi ile grup içerisinde paylaşılan kişisel bilgi ve deneyimlerin grup dışında paylaşılmamasının önemi ve grup gizliliğinin sınırları hakkında gerekli bilgilendirme yapılır.

(2) Grup çalışmaları sırasında katılımcıların mahremiyetine, paylaşımlarının gizliliğine ve birbirlerine saygılı, güvenli ve kapsayıcı bir şekilde yaklaşmalarına özen gösterilir.

(3) Grup çalışmalarında bilgilendirilmiş onam, gizlilik ve mahremiyet, gönüllülük ve özerklik ile profesyonel sınırlar başta olmak üzere bu İlkelerde belirtilen etik ilkeler gözetilir.

(4) Katılımcıların grup içerisinde belirlenen gizlilik ve grup kurallarına uymaları beklenir. Grup gizliliğini veya diğer katılımcıların güvenliğini ciddi şekilde ihlal eden durumlarda, katılımcının gruba devamı yeniden değerlendirilir ve gerekli mesleki değerlendirme yapılır.

(5) Grup çalışmaları, grup dinamiği ve katılımcıların ihtiyaçları gözetilerek yürütülür.

(6) Grup çalışmasının bir katılımcının ihtiyaçları açısından uygun olmadığı değerlendirildiğinde, gerekli mesleki değerlendirme yapılır ve uygun görülen durumlarda bireysel danışmanlık veya ilgili destek hizmetlerine yönlendirme yapılabilir.

(7) Grup çalışması sırasında kriz veya acil durum ortaya çıkması halinde, bu İlkelerde yer alan kriz ve acil durumlara ilişkin hükümler doğrultusunda hareket edilir.

14. Çevrimiçi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerinde Etik İlkeler

(1) Çevrimiçi psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri, yüz yüze sunulan hizmetlerde geçerli olan etik ilkeler, gizlilik, mahremiyet ve profesyonel sınırlar doğrultusunda yürütülür.

(2) Çevrimiçi görüşmeler, kişisel verilerin ve danışan mahremiyetinin korunmasına uygun güvenli çevrimiçi platformlar aracılığıyla yürütülür.

(3) Çevrimiçi görüşmelerin, danışanın ve uzman personelin mahremiyetini koruyabileceği uygun ve güvenli bir ortamda gerçekleştirilmesine dikkat edilir. Danışanın da mümkün olduğunca sessiz ve mahremiyeti koruyan bir ortamdan katılması beklenir.

(4) Çevrimiçi danışmanlık hizmetinin danışanın ihtiyaçları açısından uygun olmadığı değerlendirildiğinde, uygun görülen başka bir hizmet veya destek mekanizmasına yönlendirme yapılabilir.

(5) Çevrimiçi danışmanlık sürecinde kriz veya acil durum ortaya çıkması halinde, ilgili değerlendirme, destek ve yönlendirme süreçleri uygulanır.

15. Kriz ve Acil Durumlarda Müdahale

(1) Danışanın kendisine veya başka bir kişiye ciddi zarar verme riski, yoğun psikolojik kriz veya benzeri nedenlerle öncelikli değerlendirme ve müdahale gerektiren durumlar kriz ve acil durum kapsamında değerlendirilir.

(2) Kriz ve acil durumlarda danışanın ve gerektiğinde diğer kişilerin güvenliğinin sağlanması için kriz ve acil durum yaşayan danışan öncelikli olarak değerlendirilir.

(3) Danışanın ihtiyaçlarının PDRM tarafından sunulan hizmetlerin kapsamını aşması veya farklı bir uzmanlık alanının değerlendirmesini gerektirmesi halinde, uygun sağlık kuruluşu, uzman veya ilgili destek birimine yönlendirme yapılır.

(4) Kriz veya acil durum sonrasında, danışanın ihtiyaçları doğrultusunda gerekli değerlendirme ve takip süreci yürütülür.

16. Etik İlkelerin Uygulanmasına İlişkin Esaslar

(1) PDRM tarafından yürütülen psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinde bu İlkelerde belirtilen etik ilkeler esas alınır.

(2) Uzman personel, sundukları hizmetlerin niteliğini ve kapsamını gözeterek bu İlkelerde belirtilen etik ilkelere uygun hareket eder.

(3) Etik ilkelerin uygulanmasında danışanın hakları, güvenliği ve mahremiyeti ile uzman personelin mesleki sorumlulukları ve profesyonel sınırları gözetilir.

(4) Birden fazla etik ilkenin birlikte değerlendirilmesini gerektiren veya bu İlkelerde açıkça düzenlenmeyen durumlarda; olayın koşulları, danışanın ihtiyaçları ve PDRM tarafından sunulan hizmetin kapsamı dikkate alınarak mesleki değerlendirme yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Diğer Hususlar

17. İlkelerde Bulunmayan Haller

Bu İlkelerde bulunmayan hâllerde; yürürlükteki mevzuat, Üniversitenin ilgili diğer düzenlemeleri ile Mütevelli Heyeti, Senato, Üniversite Yönetim Kurulu ve Rektörlük kararları uygulanır. Etik açıdan değerlendirme gerektiren ve bu İlkelerde açıkça düzenlenmeyen durumlarda; danışanın hakları, güvenliği, mesleki sorumluluklar ve sunulan hizmetin niteliği birlikte değerlendirilir.

18. Yürürlüğe Giriş

Bu İlkeler, Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi Senatosunda kabul edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

19. Yürütme Yetkisi

Bu İlke hükümlerini Arkın Yaratıcı Sanatlar ve Tasarım Üniversitesi Rektörü yürütür.